

اگر همین الان کسی با تخته و ماژیک جلوی روی تان سبز شود و از شما امتحان دیکته بگیرد، چه نمره‌ای می گیرید ؟

شهر در محاصره کلمه های زامبی

الیه توانا | روزنامه نگار

عکس ها: مرجان دهقان

اشتباه های املا یی و دستوری، بهمان حمله کرده اند. شاید این جمله اغراق آمیز به نظر برسد ولی ما جدی جدی در معرض زامبی های کلمه ای هستیم که به جان زبان مان افتاده اند. آن ها همه جا هستند ؛ توی آگهی های تلویزیونی، روی بیلبوردهای تبلیغاتی، لابه لای متن ها و پیام های فضای مجازی و حتی به طرزی غافل گیرانه در کتاب ها و روزنامه ها. بانکی در شعار تبلیغاتی اش می نویسد «عبد و عیدیش» و ساره بیات با «این حاله منه بی توست» طرحی نو در غلط نویسی در می اندازد. شما هم احتمالا نمونه هایی از اشتباه های شاخ دار در ذهن تان دارید البته اگر خودتان دچار زامبی های کلمه ای نشده باشید. چند روز پیش با یک تخته سفید و ماژیک، رقتم توی خیابان واز مردم امتحان دیکته گرفتیم. رایج ترین اشتباه های نوشتاری را فهرست کرده بودم و بیشتر داوطلب ها همان طور که حدس می زدم، دچار خطا شدند. اگر برای تان مهم است که در نوشتن به زبان مادری تان لنگ نزنید و در ارتباط کتبی [مجازی] برقرار کردن با دیگران باعث سوء تفاهم نشود، پرونده امروز بهتان کمک می کند. همچنین اگر از دیدن و خواندن غلط های بی پایان خسته شده اید، می توانید از توضیحات این پرونده برای آموزش درست نویسی به رفقای تان استفاده کنید.

بحران «هکسره»

■ صفیه ۲۴ ساله، کارشناس زبان انگلیسی است و با خوشرویی حاضر به املا نوشتن می شود. صفیه از پس همه کلمه ها و جمله ها برمی آید ولی «هکسره» به در دسر می اندازدش. جمله این است «گلدون زیبایی تو خونه منه».

🔹 نقش نمای اضافه؛ کسره ای است که در ترکیب های اضافی (مضاف و مضاف الیه) و وصفی (موصوف و صفت) به کار می رود و معمولاً وقتی می نویسیم اش که احتمال بد خوانی وجود داشته باشد. ترکیب اضافی، مثل «گلدون من» و وصفی مثل «گلدون زیبا»؛ در این ها گذاشتن کسره، لزومی ندارد ولی مثلاً در ترکیب «در اتاق» اگر منظور مان در ورودی اتاق باشد نه «داخل» اتاق از کسره استفاده می کنیم.

✓ نکته: های غیر ملفوظ را، یعنی «ه» ای که نوشته می شود ولی تلفظ نمی شود (مثلاً در کلمه خانه) در محاوره نویسی، حذف نمی کنیم. برای این که این نکته یادتان بماند، مثال «خون» و «خونه» را به حافظه بسپارید؛ زیبایی تو **خون** منه، زیبایی تو **خونه** منه. وقتی «ه» انمی نویسیم، معنی جمله عوض می شود.

■ مهدیار ۱۴ ساله با این که تازه مدرسه اش تعطیل و از شر درس خلاص شده است، از دیکته نوشتن استقبال می کند. مهدیار اگر چه می گوید: «دیکته ام عالی و معمولاً ۲۰ می گیرم»، تسلیم هکسره می شود. جمله درست این است «این لیوان کیانه که روزیه».

🔹 «ه» معادل فعل؛ قبلاً در ارتباطات از راه دور مکتوب مان، خیلی جدی و رسمی می نوشتیم «حال ما خوب است»، فضای مجازی اما این جدیت را بر نمی تابد و غیر از بزرگ ترهای پایبند به رسم الخط نامه های قدیمی، دیگران محاوره نوشتن را ترجیح می دهند. در فارسی محاوره، وقتی «است» و «هست» را حذف می کنیم باید چیزی به جایش که نشان دهنده فعل باشد، اضافه کنیم. آن چیز، «ه» است یعنی

می نویسیم «حال ما خوبه» یا «این لیوان کیانه **است**...».

■ صدیقه ۵۲ ساله، دبیر ادبیات است و تنها داوطلب خوش خط ما. محاوره نویسی، ایشان را به اشتباه می اندازد و کمک می کند آخرین نکته مهم در هکسره را با هم یاد بگیریم.

🔹 نشانه معرفه؛ به چیزهایی که برای مخاطب مان مبهم و نامعین باشند، می گوئیم «نکره» و این ناشناس بودن را با نشانه های رایج «یک، قبل از کلمه یا ی» در انتهای آن نشان می دهیم. رفته اید خرید و دارید با مادر تان صحبت می کنید. به او خبر می دهید که «یه پیرهن خریدم/پیراهنی خریدم». اگر پیراهنی

را که خریده اید، مادر تان قبلاً مثلاً پشت و پرتین مغازه دیده باشد، دیگر نکره نیست و معرفه است. در این صورت می گوئید: «امامان **پیراهنه** رو خریدم» یعنی همانی که با هم دیدیم.

در فارسی محاوره، برای نشان دادن واژه های معرفه از «ه» استفاده می کنیم.

✓ کلمه «هکسره» را که ناظر به خطا در استفاده از «ه» به جای «کسره» و برعکس است، اولین بار یک صفحه توییتری باب کرد.

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

دوشنبه ۱۳ اسفند ۱۳۹۷
۲۶ جمادی الثانی ۱۴۴۰ • ۴۰ مارس ۲۰۱۹
شماره ۲۰۵۲

۱۲۷۵

معضل انواع «ز»

■ فرشته ۴۳ ساله است، ادبیات خوانده و حالا هم مشغول زبان خواندن است. چندان کلمه اول را راحت و سریع می نویسد اما به «سپاس گزار» که می رسد چندبار ماژیک را م در روی تخته حرکت می دهد و بالاخره «ذ» را انتخاب می کند.

🔹 گذار یا گزار؟ «گذارش» در معنای حقیقی کلمه، قرارداد دادن فیزیکی است مثل «مدار را بگذار سر جایش» و در معنای مجازی به معنی وضع و تاسیس کردن مثل «قانون گذار» و «بنیان گذار». کلمه هایی که معانی گفته شده را ندارند، «می گزارند». نیازی نیست معنی های «گذارن» را حفظ کنید ولی محض اطلاع بد نیست بدانید که معنی به جا آوردن، ادا کردن، انجام دادن و اجرا کردن می دهد. طبق این قاعده، از آن جایی که سپاس نه قرار دادنی است و نه وضع کردنی، باید

«سپاس گزار» باشیم.

■ هدی، دیپلم گرافیک دارد. می گوید توی مدرسه همیشه از املا ۲۰ می گرفته است. واقعا هم کارش خوب است، به جز «بذار» که «بزار» می نویسش. سر کار بردهای «گذارش» با هم توافق کردیم و خیلی بعید است، کسی بنویسد «مدار را بگذار سر جایش» ولی همین کلمه وقتی محاوره می شود، خیلی ها را به اشتباه می اندازد.

کلمه های در دسر ساز

یک سری اشتباه های رایج دیگر هم وجود دارد که مثل موارد بالا نمی شود با قانون و قاعده دسته بندی شان کرد. البته معنی اش این نیست که سخت و حفظ نکر دنی هستند. اتفاقاً خیلی هم ساده اند اما آن قدر در فضای مجازی اشتباه نوشته شده اند که چشم مان به املا ی نادرست شان عادت کرده است.

■ امیرحسین ۲۰ ساله، دانشجوی رشته آشپزی بین الملل، اعتراف می کند که دیکته اش خیلی بد است و قبل از نوشتن می گوید: «صفر میشم». امیرحسین گرچه کلی غلط دارد اما وضعیتش با کسانی که در فضای مجازی می بینیم، خیلی فرقی ندارد. او مثل خیلی های دیگر، «راجع به» را «راجع به» می نویسد.

■ عباسعلی، ۱۹ ساله و تا دیپلم درس خوانده است. او هم مثل امیرحسین می گوید: «املا م خوب نیست. تو مدرسه همیشه ۱۲-۱۰ می گرفتیم». البته به آن بدی ها که می گوید، نمی نویسد و فقط دیکته درست «انضباط» را یادش نمی آید. «نظم» و «انضباط» را خیلی ها اشتباه می نویسند، شاید چون فکر می کنند از یک ریشه و هم خانواده هستند.

■ سبحان کلاس هشتمی، در مدرسه، املا را همیشه ۲۰-۱۹ می گیرد اما از آن جایی که توقع ندارد توی خیابان ازش دیکته بگیرند، غافل گیر می شود. مطمئناً اشتباه سبحان، اشتباه خیلی هاست. «خرد» معنی ریز و کوچک

دارد، پس «سبزی خردشده» درست است اما چرا با «خوردن» اشتباه می شود؟ به دلیل ناهماهنگی تلفظ و نوشتار. «خُرد» را در محاوره «خورد» می گوئیم؛ یعنی می گوئیم «پول خورد» ولی باید بنویسیم «پول خرد»؛ «واو» تلفظ می شود ولی نوشته نمی شود؛ از آن طرف «خوردن» را «خُردن» تلفظ می کنیم؛ یعنی «واو» را می نویسیم ولی نمی گوئیم. برای این که گیج نشوید، به جای تلفظ کلمه به معنی اش دقت کنید.

■ نازنین زهرا، داوطلب نمکین امتحان دیکته ما، کلاس دوم است. از او که تازه به جمع باسوادها پیوسته، بی غلط نوشتن، توقع زیادی است. «امشب خواستگاری خواهرمه»، جمله نازنین زهرا بود تا بتوانم توضیح «واو معدوله»، واوی را که نوشته می شود ولی خوانده نمی شود، کامل کنم. «واو معدوله»، زمانی تلفظ می شده است و گویا هنوز هم نزد بعضی فارسی زبان ها، تلفظ می شود. حالا که این «واو» به کار نمی آید، چرا حذف نکنیم؟ چون کلماتی دیگر با تلفظ مشابه و املا ی متفاوت وجود دارند؛ مثلاً خاستن به معنی قیام کردن و بلند شدن است و با «خواستن»، متفاوت است. پس «دلم می خاد» غلط است؛ همچنین «خایم میاد» و «خاهر».

جدول متوسط [شماره ۷۳۴۸]

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
۱																				
۲																				
۳																				
۴																				
۵																				
۶																				
۷																				
۸																				
۹																				
۱۰																				
۱۱																				

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
۱																				
۲																				
۳																				
۴																				
۵																				
۶																				
۷																				
۸																				
۹																				
۱۰																				
۱۱																				

حل جدول شماره ۷۳۴۷

جدول سخت [شماره ۵۵۹]

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
۱																				
۲																				
۳																				
۴																				
۵																				
۶																				
۷																				
۸																				
۹																				
۱۰																				
۱۱																				

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
۱																				
۲																				
۳																				
۴																				
۵																				
۶																				
۷																				
۸																				
۹																				
۱۰																				
۱۱																				

حل جدول شماره ۵۵۸